

2017

(Υπεύθυνος ανασκαφών: Luca Bombardieri)

Το Τμήμα Αρχαιοτήτων, Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, ανακοινώνει τη λήξη της φετινής (2017) ανασκαφικής έρευνας στη θέση *Ερήμη-Λαόνιν του Πόρακου* που διεξήχθη από την Ιταλική Αρχαιολογική Αποστολή του Università degli Studi di Torino υπό τη διεύθυνση του Δρος Luca Bombardieri. Οι φετινές έρευνες διήρκησαν από τις 2 μέχρι τις 25 Αυγούστου 2017.

Όπως είχαν δείξει οι προηγούμενες έρευνες στη θέση *Ερήμη-Λαόνιν του Πόρακου*, η οποία βρίσκεται σε ένα υψηλό πλάτωμα στην ανατολική όχθη του ποταμού Κούρη, η κατοίκηση εδώ ήταν έντονη καθ'όλη τη διάρκεια της Μέσης Εποχής του Χαλκού, με δύο κύριες φάσεις (Φάση Α και Β). Η θέση στη συνέχεια κατοικήθηκε περιστασιακά κατά την ύστερη Ελληνιστική και Ρωμαϊκή περίοδο, μετά από μακρά περίοδο εγκατάλειψης.

Οι έρευνες του 2017 επικεντρώθηκαν σε τέσσερις περιοχές οι οποίες διαφέρουν μεταξύ τους όσο αφορά τη χρήση και τη λειτουργία τους: στο εργαστηριακό συγκρότημα (Περιοχή Α), στην οικιστική περιοχή που βρίσκεται στην χαμηλότερη αναβαθμίδα (Περιοχή Τ2), στο τείχος (Περιοχή Τ1), και στη νότια νεκρόπολη (Περιοχή Ε).

Η έρευνα στο εργαστηριακό συγκρότημα στην κορυφή του λόφου, επιβεβαίωσε την σημασία της εργαστηριακής αυτής εγκατάστασης, η οποία επικεντρωνόταν στην κατεργασία και παραγωγή βαμμένων υφασμάτων. Μια σειρά από τρεις νέες μονάδες εντοπίστηκε όταν επεκτάθηκε η περιοχή υπό διερεύνηση στη δυτική πλευρά του συγκροτήματος, όπου ανασκάφηκε επίσης μια μεγάλη τετράπλευρη και στεγασμένη μονάδα (SA IV: 10,20×5,40 μ.). Η πρόσβαση στη μονάδα αυτή από τα δυτικά χαρακτηρίζεται από ένα μεγάλο μονολιθικό βαθμιδωτό κατώφλι, ενώ δύο επίπεδα έχουν εντοπιστεί που συσχετίζονται με τις κυρίως φάσεις εγκατάστασης που αναφέρθηκαν πιο πάνω. Μια σειρά από μεγάλα κεραμικά δοχεία αποθήκευσης και μικρότερα δοχεία χοής εντοπίστηκαν στο ανώτερο επίπεδο (Εικ. 1). Πρόκειται πιθανότατα για σκόπιμη πράξη και σχετίζεται με κάποιο τελετουργικό εγκατάλειψης του συγκροτήματος προς το τέλος της Μέσης Εποχής του Χαλκού.

Η ανασκαφή στην οικιστική περιοχή που βρίσκεται στη μεγαλύτερη χαμηλή αναβαθμίδα του οικισμού, απέκαλυψε την προέκταση μιας μεγάλης τετράπλευρης οικιστικής μονάδας στην Περιοχή Τ2 (Μονάδα 1: 8,30×5 μ.). Η είσοδος στη μονάδα από το βορρά επιτυγχάνεται μέσω ενός μεγάλου λίθινου κατωφλίου και μιας κλίμακας που ενώνει απευθείας την μονάδα με την κορυφή του λόφου όπου βρίσκεται το εργαστηριακό σύμπλεγμα. Εντοπίστηκε επίσης μια ομάδα από μικρού μεγέθους εγκαταστάσεις (ιγδία και τοποθετημένα αγγεία) καθώς και μια μεγάλου μεγέθους λάξευση στο φυσικό βράχο κάτω από το επίπεδο της μονάδας. Οι

εγκαταστάσεις αυτές μαζί με τα αντικείμενα οικιακής χρήσης, φανερώνουν τον οικιστικό της χαρακτήρα.

Η ανασκαφή στο σημείο όπου εντοπίστηκε το μεγάλο τείχος που περικλείει τον οικισμό (Περιοχή T1) επιβεβαίωσε τον χαρακτήρα και τη σημασία του, ο οποίος φαίνεται να οριοθετεί τον οικισμό στα δυτικά, ακολουθώντας τη φυσική κατωφέρεια της πλαγιάς. Το μέχρι σήμερα ορατό μήκος του τείχους είναι 31,5 μ. ενώ το πλάτος του 1,60/1,70 μ. Μια λάξευση στο φυσικό βράχο βάθους 0,60/0,70 μ. δημιουργήθηκε για να στηρίζει τα θεμέλια του, η οποία γεμίστηκε στη συνέχεια με μπάζα και μεγάλους τετράπλευρους λίθους επιχρισμένους με ασβεστοκονίαμα. Μια θεμελίωση τέτοιου είδους θα ήταν ικανή να στηρίζει ένα τείχος από ξηρολιθοδομή ύψους 1,80/2,00 μ. Αυτή η εντυπωσιακή κατασκευή θα περιέκλειε τον οικισμό και πιθανότατα χρονολογείται στην ύστερη φάση κατοίκησης του οικισμού (Φάση Α), στα τέλη της Μέσης Εποχής του Χαλκού.

Η νότια νεκρόπολη (Περιοχή Ε) εκτείνεται σε μια σειρά αναβαθμίδων οι οποίες κατηφορίζουν προς τα νοτιο-ανατολικά του οικισμού, αμέσως έξω από το μεγάλο τείχος που αναφέρεται πιο πάνω. Το σύμπλεγμα των τάφων περιλαμβάνει λαξευτούς λακκοειδείς και θαλαμωτούς τάφους, σύγχρονους με τον οικισμό. Δύο τάφοι που ανασκάφηκαν το 2017 παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως προς την ταφική τους αρχιτεκτονική και τα ταφικά έθιμα.

Ο τάφος 464 χαρακτηρίζεται από πολλαπλούς θαλάμους οργανωμένους κατά μήκος ενός τετράπλευρου δρόμου με διαστάσεις 1,90×1,70 μ. Ο δρόμος επιτρέπει την πρόσβαση σε τέσσερις ταφικούς θαλάμους (T464 - Θάλαμοι Α-Δ), δύο από τους οποίους ήταν μερικώς συλημένοι ενώ οι υπόλοιποι έφεραν ανέπαφη την κάθετη λίθινη πλάκα που έκλεινε το στόμιο. Ένας ακόμη τάφος (Τάφος 465) εντοπίστηκε στην ίδια αναβαθμίδα, ο οποίος αποτελείται από δύο ταφικούς θαλάμους που οργανώνονται γύρω από ένα μεγάλο ακανόνιστου σχήματος δρόμο, καθώς και από μια εξωτερική θήκη για την εναπόθεση αγγείων τα οποία θα χρησίμευαν σε ταφικές τελετές.

Η φετινή ερευνητική ομάδα αποτελείτο από αρχαιολόγους από το Πανεπιστήμιο του Τορίνο, ένα ανθρωπολόγο από το Πανεπιστήμιο του Σέφιλντ, ένα αρχαιοβοτανολόγο από το Ινστιτούτο Κύπρου, και μια ομάδα τριών συντηρητών από το Πανεπιστήμιο του Τορίνο (Centro di Restauro della Venaria Reale).

Εικ. 1